

ואם כן, מבינים, שיתנו ה' למועדים ולתגלים החלשים לקראתו על סף השנה (לאחר הפסח), והם שבעות וסכות ופסח (הבא), ונאכל שם (ובתגלים הבאים קודם קודם כסדרם, לאחד תה הפסח שאנו עומדים בו — שבעות וסכות) מן הוהבים (ובחי שלמים) וכן הפסחים (בפסח הבא). —

ועל כל זה באה השובת אבא כרי: "הנה גם בעיני יפלא במאד הדבר אשר לא בא ורמו בהלכות ופוסקים לחלוק הנוסחא במצאי שבת, וזה לבר דיה לאסת השערה מן השעות בפתרון המלה "בש"ש";

אכן מכיון שעל האמת יש איה שיגם להקדים במצאי שבת פסחים לזכרים, משום אחרון הקרבת ההגנה עד לאחרתו ביום הראשון, כמבואר — לכן נגזר להנחמה כמו שהנחנו עפ"י המסורה והקבלה מזה דור, להקדים במצאי שבת פסחים לזכרים.

ואמנם — הוסף — זה ודאי אמת נכון, כי בשני הנוסח הזה ראוי להשיגש בפסח של פ"ג אותה השנה שבה יהיה פסח במצאי שבת, כיון דבבקשה, ונאכל שם" מסובת לפסח הבא, וזה מסתבר מאוד. —

וכן אחזקו וחיבה מאד הדעיה שמוסבת ההפלה גם לשבעות וסכות, ובלשון "מן הוהבים" כמובנים לזכרי שלמים הבאים בהם, ובלשון "מן הפסחים" כמובנים לפסח הבא: והוא הערה יקרה וחיבה עד מאוד, וקורבה מאוד לאמת, ודי כח בה לקבוע על פיה הנבלת נוסח אחד המדי, "מן הוהבים וכן הפסחים" בכל שנה ושנה; ומלאיד גדולה בעיני שלא עמדו המפרשים והפוסקים על באור אמרי זה, אשר לרגלו מיר כל הערות וכל החלוקות וכל הדיוקים והדקדוקים כענין נוסח זה, וכל המעקשים נעשו לטעור. ומקום הניחו לך להתגדר בו".

עד כאן דברי אבא, וענין מה שאחזקו בסמך הבא על הדגילות כספרתו לחזק בראשי השובת. —

(ה)

בברכת המזון

בנוסח "מנדל" — "מנדל" א"

המנהג אצלנו לומר ברכת המזון את לשון הפסוק, "מנדל ישועות כלב",

כאן ידובר על חתגל כספרתו לכתוב בראשי חיבות. —

(אשר כספר שמואל ב' ובהתגלים), ואומרים בחול, "מנדל", ובשבת, "מנדל", וכן מכיון כסדרים: "בשבת מנדל";

ובמה שמעלו רבים לפרש מעט הדבר ויהיה הלשון, "מנדל" לחול, "מנדל" לשבת, ולא עשו הושה ולא הביאו כל פתרון, ובפרט כי הובנה אחת היא, ומה אפשר לזהות הדובר בניהם?

ובמנו אברהם, בסמך קפ"ט, כתב בשם ספר אברהם ("זו הלשון: "בשבת יאמר מנדל ישועות ובחול מנדל ישועות, משום דבחול"ם היו מלך גדול, ובהל"ך בלא יודי מלך קטן", עכ"ל);

וזה צריך באור; וצריך לומר במובני, משום דיום השבת הוא בבחינת מלך על שארי ימי השבוע, כמו שכתבו המסובלים (ועל כן אומרים בהפלת שבת ישמחו במלכותו שמי שבת, ויענין מה שכתבו למעלה בפרק כ' סוף ב', בהערה המהולה, הריב לא פירש"ל, ובלשון מלך גדול ומלך קטן צריך לאמר דמכיון להנחמה גדולה (החל"ם) ולהנחמה קטנה (החל"ק בלא יודי) כנודע בין חבמי הדקדוק; ועיי"ש עוד בסמך אברהם; אך בכלל כמה קלוש מעט זה! ואם באנו לעמוד על כונת כאלה, כמה מלים ושמות ואמורים ישינו בקראתם בשבת מנדל?

אבל האמת הוא, כי כמו בענין הדעיה בסמך הקודם כך בענין זה נפלה טעות טפ"ל מאוד עפ"י פירון מוטעי באחד "הראשי חיבות" ע"י אחד המעניקים שלא בא עד הכונת הענין בכלל ולפתרון נאמן בהל"ת בפרט, וממנה נשתלשלה הנוסחא המיוחדת לשבת, ויחד עם זה גבראו כל הדברים וכל ההשערות והסברות בזה: ובהגלות סוד השערות, כמו מאילו יפלו כל אלה, ואור האמת יופיע.

וזה דבר המעות: הפסוק הזה, מנדל ישועות מלכו, הוא בתגלים (י"ח נ"א), ושם הנוסחא, "מנדל": וכן בא פסוק זה בשמואל ב' (כ"ב נ"א) בהמשך כל הפרשה שבהתגלים, ושם הנוסחא עפ"י הקרי — "מנדל", כאשר הרבה יש שנויים במסורה מנביאים לכתובים כנודע, ובעלי המסורה מציינים ומזכרים אותם אחד אחד, וידוע זה לכל בעל מקרא (והארכי מזה למעלה בתחלת הפרק, בהערה).

ובנוסח ברכת המזון הובא הנוסח מתגלים — "מנדל" סמך שיעקר מקומה של

(א) שם כנוי למשפחה ספרית עתיקה; ובשם זה נקרא בני המוסקס מפני "פירוש התגלות והכוכבה"; ולזכרי הוחסין ה"י תלמידיו של בעל השו"ת; אך זה קשה קצת שיהי כפד עטמם סבורים במסור ואינו קורא אותו לא סורי ולא רבי, כמובן. —

